

แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากใน เขตพื้นที่ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

The Sustainability Development Guidelines for The Tak Special Economic Zone in the Area of MaePa Subdistrict, Maesot District, Tak Province

ณิศิษย์ สังข์สุวรรณ¹ และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ²

วันรับ: 21 พฤศจิกายน 2565 วันแก้ไข: 20 ธันวาคม 2565 ยอมรับ: 4 มกราคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์¹) เพื่อศึกษาความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก ของหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ตำบลแม่ปะ ทั้งในด้านสังคม และเศรษฐกิจ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เพื่อความยั่งยืน ซึ่งตั้งอยู่เขตพื้นที่ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากการศึกษาพบว่า นับแต่ปลายเดือนธันวาคม พ.ศ.2562 การระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้รัฐบาลกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมและป้องกันการระบาด ทั้งการควบคุมการเคลื่อนย้ายของประชาชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างชาติ การปิดพื้นที่หรือจำกัดการเดินทางของระบบการขนส่งต่าง ๆ อีกทั้งสถานการณ์ผู้รับระหว่างกองทัพเมียนมากับกองกำลังทหารชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนแม่สอดตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2564 ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินกิจการของห้างร้านและโรงงานต่างๆ ทำให้มียอดขายลดลงอย่างมาก

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง, วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม, มหาวิทยาลัยรังสิต

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง, วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม, มหาวิทยาลัยรังสิต

ข้อมูลจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตาก ระบุว่า มีโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 65 โรงงาน อยู่ในเขตตำบลแม่ปะจากทั้งหมด 424 แห่ง และในขณะนี้การดำเนินการของโครงการยังไม่มี ความชัดเจนเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรองรับ ที่ผ่านมากการดำเนินโครงการ เป็นเพียงการปฏิบัติตามหนังสือคำสั่งจากสำนักนายกรัฐมนตรี ปัจจัยหลักที่ทำให้การขับเคลื่อนโครงการเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากติดขัดในข้อกำหนดและแนวทางปฏิบัติ ส่งผลให้การดำเนินโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด ไม่สามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดในพื้นที่ตำบลแม่ปะ เพื่อความยั่งยืนในการใช้ชีวิตของผู้คนร่วมกับการพัฒนาของผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ, ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ, รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ BCG

Abstract

The objective of this research are 1) To study the readiness to drive the development of the Tak Special Economic Zone of government agencies and entrepreneurs located in the Special Economic Zone project in the area of Mae Pa sub-district. Both in social and economic aspects. 2) to study the development guidelines for the special economic zone in Tak Province. for sustainability which is located in the area of Mae Pa Sub-district, Mae Sot District, Tak Province.

Since the outbreak of the Covid-19 virus over Thailand in December 2019, the government has set measures to control and prevent outbreaks as results. Controlling the movement of people both within the country and between countries including foreign workers, restrictions on the transportation of various transport systems and the situation of fighting along the Myanmar Mae Sot border since late 2021, this affects the operations of various stores

and factories. Resulting in a significant reduction in local economies

At the moment, the operation of the Tak Special Economic Zone in the area of MaePa subdistrict is unclear as there is no suitable legal support. In the past, the implementation of the project was only following a letter of instruction from the Office of the Prime Minister. The main factor that caused the project to be delayed is due to the obstruction of the law and guidelines. As a result, the Mae Sot Special Economic Zone Development Project cannot be carried out as planned. This led the researcher to be interested in studying the approaches for the development of the Mae Sot Special Economic Zone in Mae Pa Sub-district. for the sustainability of people's lives together with the development of entrepreneurs.

Key words: Special economic zones, Economic impact, New economic development model BCG

1. บทนำ

ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายการพัฒนาไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ตามแผนพัฒนา โดยเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2547 มีการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ณ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอดตามมติ ครม. เพื่อให้แม่สอดเป็นเมืองเศรษฐกิจการค้าชายแดน เนื่องด้วยเป็นอำเภอที่มีศักยภาพและความพร้อมของเมืองสูง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การลงทุนภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว อีกทั้งรัฐบาลเมียนมามีความเห็นชอบกับการพัฒนาโครงการถนน Trilateral Highway เพื่อเชื่อมโยงระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ทำให้เส้นทางจากแม่สอด-ย่างกุ้ง ระยะทางราว 493 กิโลเมตร มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากภูมิประเทศของเมียนมาที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่ ได้แก่ จีน อินเดีย และบังกลาเทศ เท่ากับว่าการเชื่อมโยงกับเมียนมา จึงเป็นประตูสำคัญในการกระจายสินค้าไปยังประเทศต่าง ๆ ข้างต้น (ศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก, 2565) หนึ่งในนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญ คือ การส่งเสริมบทบาทและการใช้

โอกาสในประชาคมอาเซียน โดยเร่งเตรียมความพร้อมจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณด้านการค้าชายแดน และพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม เพื่อการขนส่งสินค้าบริเวณประตูการค้าชายแดนหลักของประเทศ รวมทั้งรองรับการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตและการลงทุนข้ามแดนที่ท่านายกรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์จันทร์โอชา ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อนประเทศ ซึ่งในระยะแรกให้ความสำคัญกับด้านชายแดนที่สำคัญ 5 พื้นที่ 6 ด้าน ได้แก่ แม่สอด อรัญประเทศ ตราด มุกดาหาร และสะเดา (ด้านศุลกากรสะเดาและด้านป่าดงเบขาร์) ซึ่งรัฐบาลให้การสนับสนุนในด้านสิทธิประโยชน์การลงทุนและดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ด้านการบริหารจัดการแรงงาน จัดหาพื้นที่พัฒนาเพื่อการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรม โดยมีคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ในเขตจังหวัดตากเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในพื้นที่แปลงที่ 1 ได้คัดเลือกได้เอกชนผู้ได้รับสิทธิการพัฒนาพื้นที่แล้ว การคัดเลือก ส่วนแปลงที่ 2 : กนอ. ออกแบบนิคมอุตสาหกรรมและจัดทำ EIA โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การลงทุน

- พื้นที่สิทธิ์ทำกิน (สกท.) : 30 โครงการ วงเงิน 3,873.80 ล้านบาท
- ธุรกิจตั้งใหม่ : 949 ราย วงเงิน 1,950.90 ล้านบาท
- กรมศุลกากร : ผู้จัดตั้ง เขตปลอดอากรประเภท อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมวงเงิน 80 ล้านบาท
- โครงสร้างพื้นฐานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ
- สะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 (สะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา)
- การขยายถนน 4 เลนทางหลวงหมายเลข 12 (ตาก-แม่สอด ตอน 1, 2, 3 และ 4)
- ทำอากาศยานแม่สอด (อาคารผู้โดยสารใหม่ ทางขับและลานจอดเครื่องบินและเสริมผิวทางวิ่งเดิม)

การพัฒนาในพื้นที่เป้าหมาย พื้นที่พัฒนามี 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 : กรมธนารักษ์ คัดเลือกได้เอกชนผู้ได้รับสิทธิ การพัฒนาพื้นที่และเสนอ กรม. เพื่อพิจารณาคัดเลือก

ส่วนที่ 2 : กรมธนารักษ์จะให้ กนอ. เช่า โดย กนอ. เป็นผู้ออกแบบนิคมฯ ซึ่งเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ.2563 และเสร็จสิ้นในปลายปี พ.ศ.2564

จากรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายในเขตอำเภอแม่สอด ของกองยุทธศาสตร์การพัฒาพื้นที่ สศช. กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 พบว่าพื้นที่ของการพัฒนาทั้ง 2 แปลง จำนวน 1,346 ไร่ และ 836 ไร่ ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรอบโครงการทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากการเวรคืนที่ดินซึ่งเป็นพื้นที่ทำกิน การใช้ถนนชุมชนเพื่อการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกขนาดใหญ่ และการใช้นโยบายที่อนุญาตให้แรงงานข้ามชาติสามารถเดินทางไป-กลับจากประเทศของตนในการทำงานแต่ละวันได้ (ศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก,สำนักงานจังหวัดตาก, 2564)

ข้อมูลจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตาก ระบุว่า มีโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากจำนวน 65 โรงงานอยู่ในเขตตำบลแม่ปะจากทั้งหมด 424 แห่ง และในขณะนี้การดำเนินการของโครงการฯ ไม่มีความชัดเจนเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรองรับ ที่ผ่านมามีการดำเนินโครงการฯ เป็นเพียงการปฏิบัติตามหนังสือคำสั่งจากสำนักนายกรัฐมนตรี ปัจจัยหลักที่ทำให้การขับเคลื่อนโครงการเป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากติดขัดในข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาค่าเช่าที่ดิน และปัญหางบประมาณในการจัดการและก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ถนนโครงข่าย ระบบไฟฟ้า น้ำประปาสำหรับอุตสาหกรรม การกำจัดของเสียจากเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น

อีกทั้งการระบาดของไวรัสโควิด-19 นับแต่ปลายเดือนธันวาคม พ.ศ.2562 ส่งผลให้รัฐบาลกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมและป้องกันการระบาด ทั้งการควบคุมการเคลื่อนย้ายของประชาชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างชาติดการปิดพื้นที่หรือจำกัดการเดินทางของระบบการขนส่งต่าง ๆ อีกทั้งสถานการณ์ผู้รับระหว่างกองทัพเมียนมากับกองกำลังทหารชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนแม่สอดตั้งแต่ปลายปีพ.ศ.2564 ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำเนินกิจการของห้างร้านและโรงงานต่างๆ ทำให้มียอดขายลดลงอย่างมาก ส่งผลให้การดำเนินโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด ไม่สามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดในพื้นที่ตำบลแม่ปะ เพื่อความยั่งยืนในการใช้ชีวิตของผู้คนร่วมกับการพัฒนาของผู้ประกอบการ(สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตาก, 2564)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ของหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ ในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปะ ทั้งในด้านสังคม และเศรษฐกิจ
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เพื่อความยั่งยืน ซึ่งตั้งอยู่เขตพื้นที่ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบด้วย 1) พื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัย ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานราชการต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายเข้าทำการสัมภาษณ์ จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานต่างๆของรัฐ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และทำการศึกษาโดยแบ่งตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยที่ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นทางเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) มาทำการวิเคราะห์และประมวลผลรวมกันด้วยกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็นหัวข้อเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดในระดับประเทศและหัวข้อเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอดในระดับตำบล ด้วยวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏที่สามารถใช้เป็นแนวทางในพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดในพื้นที่ตำบลแม่ปะ และพื้นที่ข้างเคียงได้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน

4. ผลการวิจัย

การทำงานในส่วนของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยเฉพาะในบริเวณตำบลแม่สอด ตำบล ท่าสายลวด และตำบลแม่ปะที่เป็นพื้นที่หลักตามนโยบายของรัฐบาลจากข้อมูลที่ได้รับจากเทศบาลนครแม่สอด พบว่าในการทำงานยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยมีเพียงผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและผู้ประสานงานกับรัฐบาล ผ่านศูนย์ประสานงานเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่างๆ และสิทธิประโยชน์ ที่รัฐบาลประกาศในเขตเศรษฐกิจพิเศษปัจจุบันก็ขาดความชัดเจน และความน่าสนใจสำหรับนักลงทุน โดยเฉพาะในช่วงต้นปี พ.ศ.2558 รัฐบาลประกาศเป้าหมายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ให้เป็น “ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่าง ประเทศและเครือข่ายอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น” แต่ในขณะนี้ ผู้ประกอบการด้านขนส่งสินค้ายังประสบปัญหาการใช้พื้นที่เก็บสินค้าเนื่องจากรถขนส่งสินค้าที่จดทะเบียนในประเทศไทย สามารถขนส่งสินค้าไปประเทศเมียนมาได้ ในขณะที่รถขนส่งสินค้าของประเทศเมียนมายังไม่ได้รับอนุญาตให้ข้ามฝั่งมาส่งสินค้าในฝั่งประเทศไทยได้ อีกทั้งการก่อสร้างด้านศุลกากรแม่สอด แห่งที่ 2 มีผลดำเนินการได้เพียงร้อยละ 44 เท่านั้น ทำให้ธุรกิจโกดังสินค้าหรือ Warehouse ในพื้นที่แม่สอด และแม่ปะ ขาดความน่าสนใจ

สภาพโดยทั่วไปของตำบลแม่ปะในขณะนี้ ขาดงบประมาณและขาดการส่งเสริมการดำเนินโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษจากรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงและสร้างถนนโครงข่าย ขาดงบประมาณในการจัดการบริหารน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการระบายน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังซ้ำซาก ปรากฏการณ์ราคาที่ดินสูงขึ้นมาก และมีสภาพปัญหาเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากการพัฒนาอย่างไม่เป็นระบบ ขาดการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเกษตรกรและชุมชนรวมทั้งการดำเนินโครงการต่างๆ ตามคำสั่งสำนักนายกฯ ซึ่งให้จัดสรรงบประมาณจากงบประมาณที่ใช้ในการดูแลท้องถิ่นเดิมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสร้างถนนโครงข่ายในเขต อบต.แม่ปะต้องใช้งบประมาณของ อบต.เองในการดำเนินงาน ซึ่งไม่สอดคล้องต่อการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสม ปัญหาที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ในตำบลแม่ปะต้องเผชิญมาเป็นเวลานาน คือ ปัญหาการไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินถึงแม้ว่าที่ดินผืนนั้นจะเป็นมรดกตกทอดมาจากปู่ย่าตายาย ซึ่งถือครองมาก่อนการประกาศพื้นที่

อุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ หรือพื้นที่สาธารณะก็ตาม โดยมีสาเหตุจากไม่สามารถเข้าถึงระบบการออกเอกสารสิทธิของรัฐเนื่องจากการความรู้ การดำเนินของหน่วยงานภาครัฐ มีอุปสรรคและปัญหาหลักคือ ความไม่ชัดเจนในด้านระเบียบราชการ และขาดกฎหมายรองรับการทำงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งในขณะที่ฝั่งประเทศเพื่อนบ้านตรงข้าม อ.แม่สอดเปิดรับการลงทุนขนาดใหญ่จากนักธุรกิจจีนมูลค่ากว่า 4.5 แสนล้านบาท อย่างไรก็ตามไม่มีอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจจากภาครัฐ ผ่านการทำงานในส่วนของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยเฉพาะในบริเวณตำบลแม่สอด ตำบลท่าสายลวด และตำบลแม่ปะที่เป็นพื้นที่หลักตามนโยบายของรัฐบาล จากข้อมูลที่ได้รับจากเทศบาลนครแม่สอด พบว่าในการทำงานยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยมีเพียงผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและผู้ประสานงานกับรัฐบาล ผ่านศูนย์ประสานงานเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่างๆ และสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลประกาศในเขตเศรษฐกิจพิเศษปัจจุบันก็ขาดความชัดเจน และความน่าสนใจสำหรับนักลงทุน โดยเฉพาะในช่วงต้นปี พ.ศ.2558 รัฐบาลประกาศเป้าหมายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากให้เป็น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เป็นที่น่าสังเกตว่าคำสั่งจังหวัดตากที่ ๒๐๖/๒๕๖ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากจำนวน 5 คนนั้น ไม่มีนายก อบต. ร่วมอยู่ในคณะทำงาน ทั้งที่ อบต. เป็นหน่วยงานสำคัญในพื้นที่ที่ใกล้ชิดประชาชน และจะเป็นหน่วยงานที่ต้องดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษตาก ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความสำคัญแก่ อบต. โดยเชิญนายก เข้าร่วมเป็นคณะทำงานในชุดต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง

2) ควรมีการจัดผังเมืองโดยมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากของแต่ละพื้นที่ โดยผ่านความคิดเห็นจากประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนานี้ เช่น ควรมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการในตำบลแม่ปะ เนื่องจากมีพื้นที่ที่สามารถรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากได้มากกว่าการพัฒนาในเขตเทศบาลนครแม่สอด รวมถึงสามารถรองรับโครงการจัดสร้างสนามบินแห่งที่ 2 ได้

ด้านการกระจายอำนาจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (2561) รัฐบาลควรให้อำนาจในการบริหารจัดการและจัดสรรงบประมาณให้แก่ อบต. แม่ปะ เพื่อรองรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางโลจิสติกส์และการค้าเชื่อมโยงตามแนวไทย-เมียนมา-จีนและเอเชียใต้ ซึ่งประเภทกิจการที่ ควรสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรมุ่งเน้นที่อุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่

- การแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น อาหารจากพืชไร่ การปลูกพืชเพื่อการผลิตพลังงาน (จากอ้อยและมันสำปะหลัง)
- การผลิตเครื่องนุ่งห่มครบวงจร และการปรับปรุงการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคและบรรจุภัณฑ์เจาะตลาด เมียนมาให้ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน
- การพัฒนาศูนย์อัญมณี (การพัฒนาแรงงานฝีมือและการอำนวยความสะดวกการนำเข้าวัตถุดิบจากเมียนมา ด้วยการสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาวิชาการผลิตเครื่องประดับอัญมณี
- การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชื่อมโยงเมียนมา-ไทย-สปป.ลาว
- การบริการทางการแพทย์ทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน และการแพทย์แผนไทย ด้วยสมุนไพร เพื่อเพิ่มอัตราการให้บริการแก่ทั้งประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และแรงงานจากเมียนมา ซึ่งรวมทั้งแรงงานชาวจีนที่ทำงานอยู่ในประเทศเมียนมา

3) เพื่อรองรับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ.2564 ที่เห็นชอบให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) เพื่อพัฒนาการเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบทางการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่ไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรฐานชีวภาพต่างๆ เช่น อาหารเพื่อและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ สมุนไพรแปรรูปต่างๆ รวมทั้งยารักษาโรคจากสมุนไพร เป็นต้น รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการจ้างงานโครงสร้างพื้นฐาน การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์พื้นฐาน และอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ที่จำเป็นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งเป้าหมายของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ด้วย BCG โมเดลสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นวาระแห่งชาติ ผ่านการขับเคลื่อนแนวทางเขตพัฒนาโดยจังหวัดและ อบต. เช่น การส่งเสริมการเพาะปลูก เพื่อผลผลิตต่อไปและลดต้นทุนด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ

การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานชีวภาพจากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรและของเสียจากกระบวนการแปรรูปสัตว์ ภายใต้อกรอบแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG มุ่งสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน 3 ประการ คือ 1) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม 2) การสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) ให้กับทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม 3) การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง

สำหรับพื้นที่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในพื้นที่ตำบลแม่ปะ BCG Model สามารถนำมาปรับใช้ได้โดยการรวบรวมห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และบูรณาการเข้าด้วยกันของ 5 อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหาร เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ การแพทย์ครบวงจร และการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นฐานการสร้างมูลค่าเพิ่มขนาดใหญ่ของประเทศ การพัฒนาแบบคู่ขนานคือหัวใจสำคัญของ BCG Model ทั้งในส่วนที่อาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิตสินค้าและบริการมูลค่าสูง เช่น ส่วนประกอบอาหารสุขภาพ ชีววัตถุ สารออกฤทธิ์ทางการแพทย์ เป็นต้น และการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเสริมความเข้มแข็งของทุนทางสังคมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เกิดการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก เพื่อสร้างมูลค่าให้คนจำนวนมาก และที่จะขยายผลไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในส่วนของงานระดับตำบล รัฐบาลควรเร่งให้มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตากอย่างเป็นทางการเป็นระบบ การกระจายอำนาจและงบประมาณที่เหมาะสมให้แก่ อบต. เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนและผู้สนใจรวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา และเพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย เนื่องจากที่ผ่านมาการดำเนินการเป็นไปคำสั่งจากสำนักงานฯที่ผ่านมาทางผู้ว่าราชการจังหวัดโดยไม่ได้ถามความเห็นจาก อบต. ถึงความพร้อมในการดำเนินงาน ทำการดำเนินการในระดับตำบลเป็นไปด้วยความยากลำบาก

5.2) ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1) ควรศึกษาวิจัยในการจัดระเบียบสังคม และดูแลสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดผลกระทบทางมลภาวะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตำบลแม่ปะ
- 2) ควรศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตากของชุมชน และผู้ประกอบการในพื้นที่ตำบลแม่ปะ

3) ควรศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิต คุณค่าทางสังคม และการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

6. บทสรุป

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ตำบลแม่ปะ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมีอุปสรรคและปัญหาหลัก คือ ความไม่ชัดเจนในด้านระเบียบราชการ และขาดกฎหมายรองรับการทำงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ซึ่งในขณะที่ฝั่งประเทศเพื่อนบ้านตรงข้าม อ.แม่สอดเปิดรับการลงทุนขนาดใหญ่จากนักธุรกิจจีนมูลค่ากว่า 4.5 แสนล้านบาท อย่างไรก็ตามไม่มีอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจจากภาครัฐ ที่ผ่านการทำงานในส่วนของ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยเฉพาะในบริเวณตำบลแม่สอด ตำบลท่าสายลวด และตำบลแม่ปะ ที่เป็นพื้นที่หลักตามนโยบายของรัฐบาล พบว่าการทำงานยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ชัดเจน มีเพียงผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและผู้ประสานงานกับรัฐบาล ผ่านศูนย์ประสานงานเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการดำเนินโครงการต่างๆ และสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลประกาศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ปัจจุบันก็ขาดความชัดเจน ทำให้ธุรกิจก่อตั้งสินค้าหรือ Warehouse ในพื้นที่แม่สอด และแม่ปะ ขาดความน่าสนใจ นอกจากนี้ ปัญหากฎหมายผังเมืองที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องต่อสภาพความเป็นจริงในการใช้พื้นที่ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สีเขียว เขตป่า และพื้นที่ทางเกษตรกรรมโครงการจัดทำผังเมือง รวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งปัจจุบันดำเนินการอยู่ในขั้นตอนการเสนอคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณา

ขาดงบประมาณและขาดการส่งเสริมการดำเนินโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษจากรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงและสร้างถนนโครงข่าย ขาดงบประมาณในการจัดการบริหารน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการระบายน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังซ้ำซาก ปრაกฏการณ์ราคาที่ดินสูงขึ้นมาก และมีสภาพปัญหาเกษตรกรรมไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากการพัฒนาอย่างไม่เป็นระบบ ขาดการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเกษตรกรและชุมชน

รวมทั้งการดำเนินโครงการต่างๆ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งให้จัดสรรงบประมาณจากงบประมาณที่ใช้ในการดูแลท้องถิ่นเดิมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสร้างถนนโครงข่ายในเขต อบต.แม่ปะต้องใช้งบประมาณของ อบต.เองในการดำเนินงาน ซึ่งไม่สอดคล้องต่อการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสม

การพัฒนาและผลกระทบจากการพัฒนาในด้านต่างๆ จึงอยู่ที่ศักยภาพการบริหารงบประมาณท้องถิ่นของ อบต.แม่ปะ และคนในชุมชนแม่ปะที่จะร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ดังนั้นการพัฒนาของพื้นที่ตำบลแม่ปะ เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อความยั่งยืนจึงอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลควบคู่กับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อลดผลกระทบด้านลบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่นำร่องทุนและแรงงานจากต่างประเทศ

การพัฒนาการลงทุนและการให้ความสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการ ควรมีแผนพัฒนาร่วมกันของผู้ประกอบการรายเดิมไปพร้อมกับผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ประกอบการเองและชาวบ้านในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำด้วยการนำต้นแบบของกลไก และประโยชน์จากกรอบข้อตกลงในระดับภูมิภาค เช่น การนำโมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่การพัฒนา BCG Model ในมิติของ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เป็นระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งในส่วนนี้ อบต.แม่ปะ ได้กำหนดพันธกิจ (Mission) ในพันธกิจที่ 5 คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ตำบลแม่ปะมีเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง สมดุล มีภูมิคุ้มกัน สามารถเพิ่มรายได้และมีงานทำด้วยการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และเชื่อมโยงสู่ตลาดภายนอก เช่น การส่งเสริมการปลูกพืชอินทรีย์ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก การส่งเสริมการใช้ IOT ในอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อควบคุมการให้น้ำและปุ๋ย ด้วยการให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย และมันสำปะหลัง โดยมุ่งหวังให้เกิดการลดต้นทุนแต่ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีมากขึ้น และส่งผลให้ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของชาวไร่ การส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชสมุนไพร เพื่อการแปรรูปใช้ทางการแพทย์

พัฒนาเพื่อลดผลกระทบด้านลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

1) ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนและผู้ประกอบการในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีทั้งผลของการพัฒนาที่ดี และผลเชิงลบ อันเป็นผลมาจากการปรับตัวของประชากรต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไปเนื่องจากมีการขยายตัวของแรงงานที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดและการพนัน ซึ่งจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการดูแลได้ทั้งถึงต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่ในส่วนอื่น เช่น เจ้าหน้าที่ทหาร และเจ้าหน้าที่ทางการปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชรบ. ซึ่งมีข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านการปกครองและความมั่นคงด้วยเช่นกัน ปัญหาจากการเวนคืนที่ดินจำนวนมาก โดยถูกมองจากประชาชนในพื้นที่ว่าเป็นจำนวนที่มากเกินไป ถึงประมาณ 8,000 ไร่ เมื่อเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนที่ใช้เพียง 200 ไร่เท่านั้น ทำให้ชาวไร่ชาวนาชาดที่ดินทำกินซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิม ซึ่งส่วนใหญ่เข้าสู่วัยสูงอายุ ไม่อาจเข้าทำงานในระบบโรงงานอุตสาหกรรมได้ รัฐควรกำหนดพื้นที่และกำหนดสิทธิในการใช้พื้นที่ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสิทธิในการใช้ที่ดินทำกินของเกษตรกรรวมทั้งการขยายสิทธิในการถือครองที่ดินแก่ประชาชน สร้างกลไกให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น การจัดเก็บภาษีรายได้ ภาษีบุคคลากร ภาษีแรงงาน ภาษีรถ และพาหนะ เป็นต้น เมื่อเก็บภาษีดังกล่าวได้จะนำมาพัฒนาท้องถิ่นโดยการบริหารจัดการตัวเอง โดยไม่ต้องแบ่งไปใช้ในโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตาก

2) ปัญหาการได้รับบริการทางสาธารณสุขและการแพทย์ของแรงงานต่างชาติ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อมีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เนื่องจากขาดสถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรทางการแพทย์ โดยเฉพาะการให้ความรู้ในการดูแลตนเอง การคุมกำเนิดและการรักษาสุขภาพแวดล้อมแก่แรงงานต่างชาติ ดังนั้น การพัฒนาการจัดการแรงงานต่างชาติ จึงมีความสำคัญแต่กลับขาดนโยบายการสนับสนุนที่ชัดเจนจากรัฐบาล ประชาชนในพื้นที่รวมทั้งแรงงานที่เข้ามาทำงาน ควรได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขและการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ หน่วยงานการแพทย์ในพื้นที่ทั้งระดับตำบลและอำเภอ ควรได้รับการพัฒนาด้านการแพทย์ที่ทันสมัยทันต่อการรักษาโรคต่างๆ เพิ่มจำนวนแพทย์และพยาบาลและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ให้เพียงพอต่อการขยายตัวของประชากร รวมทั้งจัดสร้างโรงพยาบาลชุมชนหรือคลินิก เพื่อรองรับการให้การรักษาแก่แรงงานต่างชาติโดยเฉพาะ

3) ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการต้องมีแผนการจัดการที่ชัดเจนร่วมกับหน่วยงานของรัฐอันดับแรก คือ ปัญหาขยะและของเสียอุตสาหกรรม ปัญหามลภาวะทางน้ำและอากาศ

การวางแผนเพื่อรับมือกับปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาที่กำลังมาข้างหน้า มีระบุไว้ในพันธกิจของ อบต. แม่ปะ คือ พันธกิจที่ 2 การปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน และเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต และการพัฒนาของเขตเศรษฐกิจพิเศษ พันธกิจที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ตลอดจนความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และ พันธกิจที่ 6 การพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง ให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยพันธกิจในส่วนนี้สามารถนำ BCG Model ในมิติของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งคำนึงถึงการนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2553). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: อินทนิล.
- ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สศช. (2561). *รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ* (มิถุนายน 2561). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา. (2561). กระบวนทัศน์กระแสทางเลือก : ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสังคมไทย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 413-425.
- พิทยา สุวคันธ์, กนกวรรณ คู่ทองทรัพย์, ศิวริน เลิศภูษิต และทัชชกร บัวล้อม. (2559). ผลกระทบการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ไทย)– เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (เมียนมา) ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 7(2), 30-44.
- ภัสสิมนต์ เตชะทวีพัฒน์, นพดล บุรณันฎ ญัฐณภรณ์ และเอกราจินดาวัฒน์. (2562). สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช*, 6(10), 5954-5965.
- ศักดิ์ดีเดชา. (2561). *ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด*. สืบค้น 21 มกราคม, 2565, จาก http://www.dsdcw2016.dsdcw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/8534e.html
- ศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก. (2565). *รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2565*. ตาก: ศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก.
- ศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก, สำนักงานจังหวัดตาก. (2564). *นโยบายเขตพัฒนาสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)*. กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน).

สำนักงานคลังจังหวัดตาก. (2560). *คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก*.

ตาก: สำนักงานคลังจังหวัดตาก.

สำนักงานจังหวัดตาก. (2560). *ร่างแผนแม่บท พัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเขตพัฒนา*

เศรษฐกิจพิเศษตาก. ตาก: สำนักงานจังหวัดตาก.

สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดตาก. (2564). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม*

จังหวัดตาก ปี พ.ศ.2560-2564. ตาก: สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดตาก.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570)*.

ตาก: องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ.

ไอพาร์ ถิ่นบางเตียว. (2560). *แนวคิดเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.